

jehož špice byla opatřena ostnem rejnoka, patrně odznak to rodného ostrova. Když zvěděl, kde žije Odysseus, přišel k němu. Tam ho polní hlídači k otci nepustili, a když naléhal prudčeji a byl nevlídně zaháněn, začal křičet, že je to nedůstojný čin, zdržovat ho od otcovského objetí. Tu uvěřili, že to přichází Télemachos králi ublížit, a tím prudčeji se mu stavěli na odpor, vždyť nikomu nebylo známo, že je na světě ještě druhý Odysseův syn. Když pak mladík viděl, že ho zahánějí příliš prudce a násilně, rozhněval se a mnohé ze strážců zabil nebo těžce zranil a zmrzačil. Jakmile to zjistil Odysseus, myslel, že je to mladý muž poslaný Télemachem, vyšel ven a mrštil po Télegonovi oštěp, který si zvykl nosit na svou ochranu. Mladík však nějakou náhodou tento vržený oštěp zachytil a sám vrhl na otce své nápadné kopí a spatřil jeho přenešťastný dopad. Když pak Odysseus klesl pod tou ranou, děkoval osudu a vyznával, tak že to s ním dopadlo nejlépe, když zahynul ranou cizího člověka a svého drahého Télemacha osvobodil od zločinu otcovraždy. Pak, zadržuje zbývající mu dech, se vyptával mladíka, kdo je a odkud pochází, že se odvážil zabít Odyssea, syna Laertova, proslaveného doma i ve válce. Tehdy poznal Télegonos, že je to jeho otec, oběma rukama si rval vlasy a lítostivě zaplakal, nesmírně zkrušen tím, že způsobil smrt otci. A tak pověděl Odysseovi, jak si přál, své jméno i jméno své matky i rodný ostrov a posléze mu ukázal svůj odznak, totiž kopí. Tu si Odysseus vzpomněl na význam snů, které ho přepadaly, i na to, jaký konec života mu předpověděli vykladači. A tak byl zraněn tím, na koho nejméně pomyslel, a po třech dnech zemřel, starší již a pokročilého věku, ale přesto ještě zdatný a při síle.

LEO ARCHIPRESBYTER
ŽIVOT
ALEXANDRA VELIKÉHO

I Moudří Egyptané znali rozměry země, zkrotili vlny moře a pátrali po nebeském řádu, to znamená zkoumali dráhy hvězd, a toto vysoké učení rozšířili prostřednictvím magického umění po celém světě. O svém králi Nektanébidovi vyprávějí, že to byl člověk nadaný, který se vyznal v astrologii, matematice a dokonale ovládal čarodějnické umění. Když mu bylo jednoho dne oznámeno, že proti němu táhne perský král Artaxerxés s mohutným zástupem nepřátel, nevyšel ani do pole, ani nezačal připravovat vojsko nebo zbraně, ale sám vstoupil do komnaty svého paláce, nalil do kovové lastury dešťovou vodu a s kovovou metličkou v ruce začal zaklínat demony. V lastuře naplněné vodou pak uviděl konvoj lodí, které proti němu pluly. Teprve potom poslal na perské území své velitele jako strážce. Jeden z nich přišel a hlásil: „Veliký Nektanébide, perský král Artaxerxés proti tobě táhne s množstvím nepřátel nejrůznějších kmenů. Jsou mezi nimi Parthové, Médové, Peršané, Syrové, Mezopotámci, Arabové, poddaní krále Pora, Arginové, Chaldejci, Hastrové, Serité, Hyrkánci, Agriofagové a bezpočet mnohých jiných kmenů z východních krajin.“ Nektanébis se však pousmál a řekl: „Jdi na stráž, kterou jsem ti svěřil, střež dobře a bděle. Nemluvil jsi jako velitel, ale jako bázlivý člověk. Síla statečnosti netkví v počtu lidí, ale v odvaze ducha. Což nevíš, že jeden člověk obrátí na útěk mnoho jelenů?“ Nato vešel znovu do své komnaty, zhotovil voskové lodičky, vložil je do škeble s dešťovou vodou a zadíval se do ní s největším soustředěním. V ruce přitom držel palmovou ratolest. Pak začal zaklínat a viděl, jak egyptští bohové řídí plavidla barbarů. Hned se přestrojil, oholil si vlasy i vousy, vzal s sebou tolik zlata, kolik mohl unést, věci nezbytné pro astrologii, matematiku a magii a tajně prchl z Egypta do Pelusia a potom do Etiopie. Oblečen jako egyptský prorok do bílého

mušelnového šatu přišel do Makedonie. Tam se usadil a nepoznán věštil veřejně všem, kdo k němu přicházeli. Jakmile Egyptané viděli, že Nektanébis zmizel, šli k svému nejvyššímu bohu Serapidovi a prosili ho, aby jim pověděl, kde jejich král je. Serapis jim dal takovouto odpověď: „Váš král Nektanébis uprchl z Egypta před perským králem Artaxerxem, který přijde a podmaní si vás. Po určité době se však k vám vrátí v podobě mladíka, pomstí se za vás vašim nepřátelům a bude vládnout jim i vám.“ Když dostali od svého boha tuto odpověď, postavili Egyptané na Nektanébidovu počest královskou sochu z černého kamene a na její podstavec napsali potomkům na památku slova té věštby. Nektanébis pak zůstal nepoznán v Makedonii.

2 Mezitím makedonský král Filip odešel do boje a Nektanébis vystoupil k jeho paláci, aby uviděl královnu. Jakmile spatřil Olympiadinu krásu, jeho srdce se zaradovalo a vzplanulo touhou po ní. Pozdravil vztaženou rukou a řekl jí: „Buď zdráva, královno Makedonců,“ zavrhnuv přitom oslovení paní. Ona mu odpověděla: „Buď zdrav, mistře, přístup bliž a usedni.“ Když usedl, zeptala se ho, zda je pravda, že je Egyptan. Nektanébis jí odpověděl: „Ó královno, krásně a královsky jsi mě nazvala, když jsi mě označila za Egyptana. Egyptané jsou totiž učenci, kteří vykládají sny, zkoumají nebo luští znamení, rozumějí letu ptáků, znají i vyjevují skryté věci a předpovídají osud novorozeňat. Také já jsem jako prorok a věstec pronikl jemnými smysly do těch tajů.“ Během řeči na ni hleděl toužebným pohledem. Olympias zpozorovala, jak se na ni dívá, a zeptala se: „Mistře, nač myslíš, že se na mě tak díváš?“ A on odpověděl: „Zaradoval jsem se nad nádhernou odpovědí bohů. Přátelští bohové mi totiž řekli, že mám ochraňovat královnu.“

3 Nato pak ihned přinesl v náručí podivuhodnou desku z mědi a slonoviny, zdobenou zlatem a stříbrem, na níž byly tři kruhy. První kruh obsahoval dvanáct znamení, druhý dvanáct obrazů zvířat, v třetím bylo slunce a měsíc. Potom otevřel lasturu ze slonoviny a vyňal z ní sedm zá-

řivých souhvězdí, podle nichž se určuje den a hodina narození, a sedm rytých kamenů, které patřily k sedmi hvězdám určeným k ochraně člověka. Když to vše Olympias viděla, řekla mu: „Mistře, chceš-li, abych ti uvěřila, řekni mi rok, den a hodinu králova narození.“ Nektanébis pomocí matematických vzorců rok, den i hodinu králova narození vypočetl a pak se zeptal: „Chceš slyšet ještě něco jiného?“ a královna řekla: „Chci, abys mi pověděl, co se stane mezi mnou a Filipem, protože lidé mi říkají, že mě Filip po návratu z boje vyžene a vezme si jinou ženu.“ Nektanébis jí odpověděl: „Ta slova jsou klamná a nepravdivá. Ne za několik dní, ale za několik let se stane, že tě Filip vyžene, ale zase tě bude muset přijmout zpátky.“ „Zapřísahám tě,“ řekla královna, „abys mi pověděl celou pravdu,“ a Nektanébis odpověděl: „Ulehne s tebou jeden z nejmocnějších bohů a bude ti potom nápomocen.“ „A kdo je onen bůh?“ otázala se královna. „Je jím mocný Ammon, který dává všem štědře bohatství,“ zněla odpověď. „Zapřísahám tě, mistře, řekni mi prosím, jak onen bůh vypadá,“ prosila královna. „Není ani nezralý mladík, ani stařec, ale muž středních let, na čele má beraní rohy a bradu má prokvetlou šedinami. Chceš-li, čekej ho dnes v noci, zjeví se ti a bude se ti zdát, že s tebou leží.“ „Jestliže ho opravdu uvidím,“ řekla královna, „budu tě ctít nejen jako proroka a věstce, ale i jako boha.“ Poté se Nektanébis s královnou rychle rozloučil, sestoupil z paláce dolů a bez meškání se vydal ven z města na opuštěné místo. Zde natrhal byliny, rozetřel je, vymáčkal z nich šťávu a magickými kouzly a pekelnými čarami přivolával na Olympiadu sen, v němž by se s ní bůh Ammon spojil a řekl jí: „Ženo, počala jsi a porodíš svého ochránce.“

4 Když ráno Olympias procitla, dala si Nektanébida zavolat a vyprávěla mu, co v spánku viděla. On jí řekl: „To, co mi vypravuješ, není pro mě nic nového, dovolíš-li mi však bydlet ve svém paláci, ukáži ti toho boha ve skutečnosti, protože něco jiného je sen a něco jiného skutečnost. Ten bůh k tobě přijde v podobě draka, pak se však změní v člověka s mou tváří.“ „Dobře, mistře,“ svolila

Olympias, „zůstaň v mém paláci, a jestli s tím budeš vážně souhlasit, prohlásím tě za otce toho chlapce.“ Pak pro něho rozkázala připravit komnatu.

Asi v době první noční stráže se Nektanébis kouzlem proměnil v draka a se syčením se blížil k Olympiadině pokoji. Vstoupil, přisedl na lůžko, začal Olympiadu líbat a ulehl k ní. Když potom vstal z jejího objetí, dotkl se jejího břicha a řekl: „Nechť toto početí patří k vítězným a ať nad ním nikdy nemá člověk moc!“ Olympias byla nesmírně zklamána, že podlehla člověku, jako by to byl bůh. Ráno sestoupil Nektanébis z paláce dolů a královna, která počala, zůstala ve své komnatě. Když se však její život začal zvěšovat, zavolala Nektanébida k sobě a řekla mu: „Místě, chci, abys mi řekl, co se mnou Filip po návratu udělá.“ „Neboj se,“ odpověděl Nektanébis, „neboť bůh Ammon ti kvůli mně pomůže.“ Po těch slovech opustil bez meškání palác a vydal se ven z města na opuštěné místo. Zde natrhal byliny, rozetřel je, vymačkal z nich šťávu, vzal mořského ptáka, tou šťávou ho potřel a počal svá magická kouzla. Zaklínal, aby se král Filip nechal ošálit snem. To se mu podařilo.

Král Filip spatřil té noci ve spánku boha Ammona, jak leží s Olympiadou, a zdálo se mu, že po té souloži vidí ústí jejích rodidel sešité a zapečetěné zlatým prstenem, na němž je vyryta lví hlava, sluneční vůz a meč, a potom že slyší, jak jí Ammon říká: „Ženo, počala jsi svého ochránce i před samotným Filipem.“ Když se Filip probudil, dal si ihned zavolat hadače a sen mu vyprávěl. Hadač odpověděl: „Králi Filipe, Olympias nepočala z člověka, ale z boha. Hlava lva, sluneční vůz a meč znamenají, že ten, koho porodí, dobude i země, kde vychází slunce, a mečem si podmaní města a národy.“

6 V době, kdy král Filip sváděl vítěznou bitvu, se mu zjevil drak, který šel před ním a kosil jeho nepřátele. Když se král vrátil do Makedonie, uvítala ho v paláci jeho žena a políbila ho. Filip na ni pozorně pohlédl a řekl: „Komu ses oddala, Olympiado, a jak jsi zhřešila?“ A odpověděl si: „Ne, nezhrěšila jsi, protože jsi podlehla síle boha. Viděl jsem to

všechno ve snu a považuji tě tedy a se mnou všichni ostatní za nevinou.“

7 Jednoho dne, když král Filip a Olympias hodovali společně s knížaty a předními muži Makedonie, se Nektanébis opět kouzlem proměnil v draka a se syčením tak strašným, že se hostů zmocňoval strach a panika, prošel středem jídelny, přišel k Olympiadě, položil jí hlavu do klína a začal ji líbat. Jakmile král Filip draka uviděl, zvolal: „Tobě, Olympiado, i vám všem, kteří se mnou hodujete, říkám, že jsem tohoto draka viděl, když jsem bojoval proti svým nepřátelům!“

8 Za několik dní po tom, když král Filip seděl o samotě ve svém paláci, spatřil před sebou malého krotkého ptáčka, který mu usedl do klína, snesl vejce a shodil ho na zem. Vejce prasklo a okamžitě z něho vylezl maličký hádek, obtočil ho a chtěl do něho znovu vlézt. Dříve však, než vstřčil dovnitř hlavu, byl mrtev. Ta podívaná krále Filipa silně znepokojila, zavolal tedy hadače a vše mu vyprávěl. Hadač mu řekl: „Králi Filipe, narodí se ti syn a bude vládnout po tvé smrti. Obejde celý svět, všechny si podmaní, avšak zemře v mladém věku, aniž by se vrátil do rodné země.“

9 Čas Olympiadina porodu se blížil a začaly ji trápit porodní bolesti. Dala si tedy zavolat Nektanébida a řekla mu to. Nektanébis prozkoumal znamení a poradil: „Královno, nadzvedni se trochu na svém sedátku, protože slunce teď rozbouřilo všechny částice hmoty.“ Královna poslechla a bolest povolila. Po chvíli jí Nektanébis řekl, aby se posadila. Olympias usedla a vsedě porodila. Jakmile byl chlapec venku, nastalo zemětřesení, mocně se blýskalo a hřmělo, po celém světě se děly zázraky. Sněsila se noc a trvala téměř celý den a v Itálii padaly z oblaků kameny.

10 Ta znamení krále Filipa polekala. Vešel k Olympiadě a řekl jí: „Ženo, přemýšlel jsem o tom, že bych dítě, které jsem nezplodil, ani nevychoval. Teď však vím, že je to dítě božského původu, neboť vidím, že při jeho zrození bouří živly. Ať je tedy vychováno jako můj potomek, jako by to byl můj vlastní syn, místo toho, který mi zemřel